

FRONTE POPULAR RAREN EGITASMOA, 1936

Los partidos republicanos Izquierda Republicana, Unión Republicana y el Partido Socialista, en representación del mismo y de la Unión General de Trabajadores; Federación Nacional de Juventudes Socialistas, Partido Comunista, Partido Sindicalista, Partido Obrero de Unificación Marxista,

[...] se comprometen:

A conceder por una ley una amplia amnistía de los delitos políticos sociales cometidos posteriormente a noviembre de 1933 (...).

En defensa de la libertad y de la justicia, como misión esencial del Estado republicano y de su régimen constitucional, los partidos coaligados restablecerán el imperio de la Constitución. (...)

Los republicanos no aceptan el principio de la nacionalización de la tierra y su entrega a los campesinos, solicitado por los delegados del partido socialista. En cambio, consideran conveniente una serie de medidas que se proponen la redención del campesino (...)

No aceptan los partidos republicanos las medidas de nacionalización de la Banca propuestas por los partidos obreros; reconocen, sin embargo, que nuestro sistema bancario requiere ciertos perfeccionamientos (...).

La República que conciben los partidos republicanos no es una República dirigida por motivos sociales o económicos de clases, sino un régimen de libertad democrática impulsado por motivos de interés público y progreso social. Pero precisamente por esa decidida razón, la política republicana tiene el deber de elevar las condiciones morales y materiales de los trabajadores hasta el límite máximo que permita el interés general de la producción, sin reparar, fuera de este tope, en cuantos sacrificios hayan de imponerse a todos los privilegios sociales y económicos. No aceptan los partidos republicanos el control obrero solicitado por la representación del partido socialista.

Programa del Frente Popular. El Socialista, 16 de enero de 1936"

SARRERA

Zer: 1936ko hauteskundetarako Fronte Popularrak zuen egitasmo politikoa

Noiz/Garaia: 1936ko urtarrilean, Biurteko Eskuindarrean hainbat gatazka egon eta gero, horien artean ustelkeria, hauteskundetara deitu zen. Erreformak berrartu nahian, ezkerreko alderdiak batzeko apostua egin zuten, nahiz eta euren gobernutik oso ahul atera

Nork: Fronte Popularra deitutako koalizioan, errepublikaren aldeko hainbat sindikatu eta alderdi politiko batu ziren (III. Internacionalaren eraginez): Izquierda Republicana, Unión Republicana, Partido Socialista, UGT, Federación Nacional de Juventudes Socialistas, Partido Comunista, Partido Sindicalista, Partido Obrero de Unificación Marxista

Nori: espainiako herriari, bereziki hauteskundeetan parte har zezaketenei eta zehazki ezkertiarrei, biruteko erreformistaren gatazkak eta gero, abstentziorako eta polarizaziorako joera egon ez zedin

Mota: politikoa / historikoa

ANALISIA

- Lehenik eta behin 1933tik aurrerako preso politiko guztien amnistia eskatzen da.
- 1931ko Konstituzioa berrartzea aitortzen da, justizia eta askatasunaren defentsan.
- Sozialistek lurren nazionalizazioa eta nekazariei ematea proposatzen duten arren, hau egingo ez dela adierazten da, baina neurri batzuk hartuko direla dio.
- Banketxeak ere ez dira nazionalizatuko, baina erreformak egingo dira.
- Errepublika hau klase interesen arabera ez dela adierazten da, hala ere, ongizate estatu baten alde egiten da, non langileen bizi baldintzak hobetzeko ahalegina egingo den, baina ez da estatuaren gaineko langile kontrola onartuko.
- Fronte Popularrean bi tendentzia ideologikoak elkartzen dira: ezker errepublikarrak (errepublika demokratikoa erreformista nahi dutenak), eta sozialistak eta komunistak (iraultza nahi dutenak; lurraren banaketa, bankaren nazionalizazioa, ...). Espainiako eta Europako egoera ikusita, errepublika demokratikoa eta erreformista bihurtu zen helburu nagusia. Beraz, eskuinak leporatzen zuenean iraultza hasi zela, ez zuen egia esaten. Iraultza eman zen toki batzuetan Gerra Zibilean, baina ez gerra baino lehen.

TESTUINGURUA

Aurrekariak:

- Biurteko erreformistak oso ahul bukatu zuen, erreformek prozesu burokratiko luze bat pasa behar zuten eta, herriak berehalako aldaketak eskatzen zituen bitartean. Gainera, oposizioak gogor egiten zuen aurka. Casas Viejaseko gertakizuna ere oso garrantzitsua izan zen gobernuahultze aldera.
- Ondorioz, 1933ko hauteskundeetan eskuina elkarrekin aurkeztu zen CEDA koalizioan eta ezker ahul eta banandurik. Hala, CEDAk, Lerrouxekin batera gobernuahultze eratu, 1933tik 1936 arte Biurteko Eskuindarra hasi zen, non aurreko gobernuaren erreformak atzera bota ziren.

- Kargu militar gehiago sortu, eskola kristauak sustatu, landako lurak jabeei itzuli, langile grebak erreprimitu, autonomia estatutuak atzera bota... izan ziren neurrietako batzuk.
- Gizartea eta politika oso polarizaturik zeuden eta tentsio politikoa nabaria zen.
- Eskuina muturrera hurbiltzen ari zen, honen adibide dira Calvo Soteloren itzulera eta Sanjurjoren estatu kolpeko presoei amnistia.
- Hala ere, gobernu hau ere krisian sartu zen, battik bat Estraperlo ustelkeria kasuagatik.
- Hala, 1936an hauteskundetara deitu zen.
- Nazioarteko testuingurua oso zaila: Depresio Handia, sistema totalitarioak indarrean eta sistema demokratikoak ahultzen.

Garaikoa:

- Hauteskundeak oso polarizatuak: alde batetik eskuindar anti-iraultzaile kontsebadoreak eta bestetik ezkertiarrek baturik, anarkistak izan ezik. Zentroaren existentzia oso urria zen.
- Hauteskundeak Fronte Popularrak irabazi zituen botoetan alde gutxiarekin, baina eskaino gehiagorekin eta gobernu berria eratu zen, Azaña presidente eta Casares Quiroga gobernuburu.
- Hainbat neurri hartu ziren:
 - Amnistia ezarri zen, batez ere 1934ko liskarrei begira.
 - Politika erreformista berrartu zen, aurreko gobernuko neurriak berrezarrit.
 - Companys kartzelatik atera eta Katalunian autonomia berriro indarrean jarri zen, Euskadin gerra garaian onartu zen.
- Gobernu hau oso ahula zen eta jeneral militarren mehatxu handia zegonez, dispartatu egin zituzten (Mola Nafarroara, Franco Kanarietara, Godeu Balearretara).
- Gainera, hainbat alderdi politiko elkarrekin egonda, eztabaidak ugariak ziren, erreforma ala iraultzaren artean gehienak.

Ondorengoak:

- Ordena soziala mantentzea ezinezkoa zen: egoera ekonomiko txarra, elizarekin arazoak, kaleetan gatazkak, konspirazio militarra...
- Testuinguru honetan ultraeskuindarrek Castillo teniente ezkertiarra hil zuten eta ezkertiarrek mendekuz Calvo Sotelo politikaria.
- Militarrak Madrilen elkartu eta ordena berrezartzeko altxamendua erabaki zuten, ejerzitoa erabiliz errepublikarekin bukatzeko.
- 1936ko uztailaren 17an estatu kolpea hasi zen Melillan eta egun bat beranduago penintsulan.
- Estatu kolpeak porrot egin zuenez, Gerra Zibila hasi zen eta altxatuen garaipenarekin, 40 urteko diktadura.

GARRANTZIA

- Interesgarria da programa hau ikusteko nahiz eta ezkertiarren artean ezberdintasun asko egon, elkarrekin aurkeztu zirela eskuina eteteko. Europar testuingurua zela eta, faxismoaren beldur handia zeukaten ezkerreko alderdiek.
- Egoeraren polarizazioa ulertzeko ere garrantzitsua da.

- Errepublikak erreformen alde gogor egiten zuela ikusten da, hau baitzen bere helburu nagusia. Errepublika saiatu zen Espainiaren problema nagusiei erantzun demokratikoa eta soziala ematen: lurra, hezkuntza, antolaketa territoriala, harremanak eliza-estatua, ejerzitoa... Hau da, Espainia modernizatzen. Sekulako lana testuinguru zail batean.
- Berriro ere, hemen ikusten da errepublika erreformista eta ez iraultzailea.
- Tentsio handiko momentu bat erakusten du.